

Analyse Verkiezingsprogramma's 2025

Op 29 oktober gaan we naar de stembus. De Nederlandse kiezer kan binnenkort kiezen uit 27 partijen en in totaal 1166 kandidaten. Een ruime keuze dus - maar hoeveel van deze partijen zetten zich concreet in voor de bescherming van kinderen?

Terre des Hommes Nederland nam de verkiezingsprogramma's van 14 partijen onder de loep. We keken specifiek naar welke partijen kinderrechten prioriteit geven, met extra aandacht voor online veiligheid en de aanpak van seksueel misbruik. Welke standpunten zijn er? Hoe concreet zijn de plannen? En wat betekent dit voor kinderen in Nederland? We zetten het voor je op een rij:

1. Aantal keer dat het woord 'kinderen' voorkomt in verkiezingsprogramma's

Om te beginnen hebben we gekeken hoe vaak het woord 'kinderen' voorkomt in de verkiezingsprogramma's van 14 partijen. Hoewel kwantiteit niet alles zegt over de inhoud, geeft het wél een eerste indruk van de aandacht voor kind(er)en in het partijprogramma.

De ChristenUnie springt eruit, met maar liefst 82 keer een verwijzing naar kinderen. Daarna volgen GroenLinks-PvdA (57 keer), de Partij voor de Dieren (54) en SGP (53). Ook het SP (48), CDA (47) en D66 (32) besteden relatief vaak aandacht aan kinderen in hun programma.

Aan de andere kant van het spectrum zien we partijen als de PVV (8 keer), JA21 (6 keer) en BBB (14 keer), waar kinderen aanzienlijk minder vaak worden genoemd.

CU	82
GL-PvdA	57
PvdD	54
SGP	53
SP	48
CDA	47
D66	32
VOLT	35
NSC	27
VVD	23
BBB	14
PVV	8
JA21	6
DENK	Programma nog niet beschikbaar

2. Aantal keer dat het woord 'jongeren' voorkomt in verkiezingsprogramma's

We hebben ook gekeken hoe vaak het woord 'jongeren' voorkomt in de verkiezingsprogramma's van 14 politieke partijen.

VOLT noemt jongeren het vaakst, met 57 vermeldingen, gevolgd door de SP (48 keer) en de ChristenUnie (40 keer). Ook CDA, GL-PvdA en NSC besteden relatief veel aandacht aan jongeren, met elk rond de 37-38 vermeldingen.

Aan de andere kant van het spectrum zien we dat partijen als de PVV (2 keer), JA21 (5 keer) het woord 'jongeren' nauwelijks noemen in hun programma.

VOLT	57
SP	48
CU	40
CDA	38
GL-PvdA	37
NSC	37
PvdD	30
D66	22
BBB	21
SGP	20
VVD	18
JA21	5
PVV	2
DENK	-

Hoewel het aantal vermeldingen geen volledig beeld geeft van de kwaliteit of diepgang van het beleid, laat het wel zien welke partijen kinderen überhaupt op de radar hebben staan.

1. Kinderrechten

Als kinderrechtenorganisatie vinden wij het uitermate belangrijk dat kinderrechten worden nageleefd, nagestreefd en structureel verankerd zijn in het Nederlandse politieke beleid.

De meeste politieke partijen benoemen kinderrechten niet expliciet. Wel verwijzen zij naar de rechten van de mens, maar of zij deze willen navolgen en beschermen, dan wel aanscherpen, aanpassen en/of moderniseren, is een ander verhaal.

Slechts drie partijen noemen kinderrechten wél expliciet: GroenLinks-PvdA, de Partij voor de Dieren en Volt.

GroenLinks-PvdA geeft aan dat zij ervoor zal zorgen dat Nederland zich houdt aan het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Dit moet leiden tot betere kinderbescherming en jeugdzorg, en minder kinderarmoede en discriminatie.

Partij voor de Dieren stelt dat mensenrechtenverdragen, zoals het Kinderrechtenverdrag, strikt moeten worden nageleefd. Alle wet- en regelgeving moet in lijn worden gebracht met deze verdragen

Volt wil dat de rechten van kinderen wettelijk worden verankerd, waarbij toegang tot onderwijs, een veilige leefomgeving en sociale ontwikkeling voorop staan.

2. Online kindveiligheid

Onze vragenlijst laat zien dat Nederlandse kiezers online kindveiligheid een belangrijk thema vinden in de aanloop naar de verkiezingen.

De overgrote meerderheid, 83,3% vindt het belangrijk tot zeer belangrijk. Men ziet in dat de online wereld belangrijk is, en kinderen moeten hierin beschermd, dan wel opgeleid, worden. De term "kwetsbaar" wordt regelmatig gebruikt. En waartegen beschermt? Tegen "het tuig", tegen misbruik, maar ook tegen techbedrijven. Iemand zegt dat kinderen op dit moment "vrijwel vogelvrij op het internet zijn".

Om ook de stem van jongeren te belichten, gingen we in gesprek met 44 leerlingen uit 3 VWO. Een aantal van hen bedacht slogans om aandacht te vragen voor online kindveiligheid en het belang ervan tijdens de verkiezingen: "Online veiligheid voor altijd" en "No comment."

3a. Leeftijdsgrens online platforms

Afgelopen zomer heeft de overheid de [Richtlijnen gezond en verantwoord scherm- en sociale mediagebruik voor ouders](#) gepubliceerd, waarin ouders wordt geadviseerd om kinderen hun eerste smartphone pas in groep 8 van de basisschool (leeftijd 11-12 jaar) te geven, en hen pas vanaf 15 jaar toegang te geven tot sociale media-apps.

Terre des Hommes Nederland is blij dat de overheid aandacht heeft voor de online ervaringen van kinderen en actie onderneemt. Tegelijkertijd vinden wij dat het advies om jongeren van 13 jaar en ouder te weren van sociale media niet de oplossing is.

Terre des Hommes Nederland erkent de risico's van schadelijke content, (seksueel) misbruik en verslavende algoritmes en begrijpt de zorgen van ouders volledig. Toch ligt de primaire verantwoordelijkheid om kinderen te beschermen bij de technologiebedrijven — niet bij kinderen zelf.

Hoe staan politieke partijen tegenover het voorstel om een leeftijdsgrens in te voeren voor smartphones en online platforms?

PVV	[niet vermeld in verkiezingsprogramma]
CDA	CDA wil een verplichte leeftijdscheck invoeren voor sociale media.
GL-PvdA	GL-PvdA is voor (gedifferentieerde) leeftijdsgrenzen voor sociale media die verslavende algoritmen gebruiken.
VVD	VVD omarmt het leeftijdsadvies voor het gebruik van sociale media en werkt een effectief social media verbod uit voor jongeren.
D66	D66 wil een leeftijdsgrens van 15 jaar voor verslavende apps.
JA21	[niet vermeld in verkiezingsprogramma]
SP	SP wil een verbod op sociale media voor kinderen onder de 15 jaar.
PvdD	Een minimumleeftijd van 14 jaar voor het bezit van een smartphone en 16 jaar voor het gebruik van sociale media.
BBB	-
DENK	-
Volt	[niet vermeld in verkiezingsprogramma]
SGP	Verbod op sociale media onder de 15 jaar. Verbod op onzedelijke beelden onder de 18 jaar.
CU	CU vindt dat sociale media niet toegankelijk mogen zijn voor kinderen jonger dan 14 jaar.
NSC	Minimumleeftijd van 12 jaar voor smartphones en 15 voor sociale media.

3b.Smartphone op school of in de klas?

Volgens een [richtlijn](#) die sinds 1 januari 2024 van kracht is, mogen mobiele telefoons, tablets en smartwatches niet meer worden gebruikt in de klas. Hoe deze maatregel er precies uit ziet, moeten scholen zelf, in overleg met leraren, leerlingen en hun ouders, bepalen.

Hoe kijken politieke partijen nu naar deze maatregel?

PVV	[niet vermeld in verkiezingsprogramma]
CDA	Bestaande afspraken - CDA benoemt in hun verkiezingsprogramma dat op hun initiatief het gebruik van mobiele telefoons op middelbare scholen succesvol aan banden wordt gelegd.
GL-PvdA	[niet vermeld in verkiezingsprogramma]
VVD	Bestaande afspraken. School bepaalt zelf hoe dit eruit ziet.
D66	Strenger - D66 wil geen smartphones in de klas en op het schoolplein.
JA21	[niet vermeld in verkiezingsprogramma]
SP	Strenger - De SP wil dat op scholen het principe 'thuis of in de kluis' voor mobiele telefoons wordt gehanteerd, ook tijdens de pauzes.
PvdD	Strenger - PvdD wil de mobiele telefoon niet alleen uit de klas weren, maar uit de hele school.
BBB	[niet vermeld in verkiezingsprogramma]
DENK	-
Volt	[niet vermeld in verkiezingsprogramma]
SGP	[niet vermeld in verkiezingsprogramma]
CU	Strenger - Smartphones worden geweerd uit scholen.
NSC	Bestaande afspraken - Scholen bepalen zelf of mobiele telefoons zijn toegestaan.

3c. Digitale vaardigheden in het curriculum

PVV	[niet vermeld in verkiezingsprogramma]
CDA	CDA wil dat het primair onderwijs zich richt op een sterke basis met taal, lezen, rekenen, digitale vaardigheden en burgerschap als kern, en toegankelijk voor alle leerlingen. CDA wil burgerschapsonderwijs op middelbare scholen en het mbo versterken, waar aandacht wordt besteed aan digitale vaardigheden. CDA wil een betere verankering van digitale ethiek: AI-ethiek, het begrijpen van algoritmes, mediawijsheid en cyberveiligheid in funderend en vervolgonderwijs en bibliotheken.
GL-PvdA	GL-PvdA wil dat mediawijsheid en digitale geletterdheid een vast onderdeel worden van het onderwijscurriculum. Kerdoelen zoals lezen, schrijven en kritisch nadenken mogen niet lijden onder het gebruik van AI.
VVD	VVD legt de verantwoordelijkheid van de digitale vaardigheid van kinderen bij leraren: <i>'Leraar zijn is een vak: Continue professionele ontwikkeling wordt verplicht, zodat alle leraren bekend zijn met nieuwe (technologische) ontwikkelingen. Daarbij ondersteunen we leraren met bijvoorbeeld het expertisepunt digitale geletterdheid.'</i>
'D66	D66 wil digitale vaardigheden versterken en dat het een onderdeel vormt van de sterke basis voor ieder kind. D66 versterkt digitale vaardigheden via voorlichting en onderwijs.
JA21	Digitale vaardigheden wordt niet direct vermeld in het verkiezingsprogramma van JA21. Wel wordt het volgende benoemt: (1) ... stimuleren lesprogramma's over civiele paraatheid en digitale dreigingen. En (2) De gelijkwaardigheid tussen man en vrouw actief uitdragen in ons onderwijs en kinderen op de basisschool en middelbare school weerbaarder maken tegen seksueel misbruik, geweld, pesten en het aanzetten tot crimineel gedrag.
SP	SP wil dat op scholen aandacht en ruimte is voor seksuele voorlichting, met aandacht voor respect voor elkaar, het aangeven en herkennen van grenzen, voorbehoedsmiddelen, zwangerschap

	en veilig online gedrag .
PvdD	PvdD wil dat kritisch denken, digitale vaardigheden (inclusief de ethische aspecten van AI en digitale weerbaarheid) en mediawijsheid een grotere rol krijgen in het curriculum. Seksuele voorlichting op scholen wordt verbeterd, en uitgebreid met onderwijs over liefde en relaties, met onder andere aandacht voor seksualiteit in het digitale tijdperk.
BBB	Digitale educatie vanaf de basis. Voorlichting en onderwijs over cyberveiligheid begint op de basisschool en loopt door tot het beroepsonderwijs en bijscholing voor ondernemers.
DENK	-
Volt	Digitale geletterdheid is een basisvaardigheid. We verplichten onderwijs in cybervaardigheden op alle onderwijsniveaus. 'Mediawijsheid' moet een verplicht onderdeel van het primair en voortgezet onderwijs zijn. Volt pleit voor de ontwikkeling van een nationale strategie en de verplichting van leren programmeren in de onderbouw van het voortgezet onderwijs.
SGP	In het onderwijs dient meer aandacht te komen voor de ethische kant van technologie. Het is nuttig om de ontwikkeling en het ontstaan van nieuwe technologie tegen het licht te houden.
CU	CU vindt dat digitale geletterdheid onderdeel vormt van de basis waarop kinderen zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige en betrokken volwassenen.
NSC	NSC vindt dat er al vanaf de basisschool moet er aandacht zijn voor digitale vaardigheden.

Deze analyse wordt dagelijks aangevuld met bredere uitwerking op het onderwerp online kind veiligheid en seksueel misbruik van kinderen online.